

Абесінова О.К., ст.викладач
кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Зміна пріоритетів в економіці України зумовлює необхідність змін у процесі діяльності викладачів вищих навчальних закладів.

Викладачі ВНЗ виступають однією з основних професійних груп, на яку суспільство покладає вирішення двох надзвичайно важливих і взаємопов'язаних проблем :

- 1) збереження, примноження і трансляція культурного і науково-технічного здобутку суспільства і цивілізації в цілому;
- 2) соціалізація особистості на відповідальному етапі її формування, пов'язаної з отриманням професійної підготовки, яка вимагає вищого професійного рівня.

Сучасні умови розвитку суспільства заклали нові вимоги до спеціалістів, яких почали більш спрямовано готувати за різними інтегрованими програмами. Це вимагає від викладачів серйозних трансформацій. Досить гостро постають питання якими знаннями і навичками повинні володіти вузівські викладачі, щоб навчитися на практиці використовувати отримані знання? Як організувати підготовку професіоналів в умовах, коли неможливо передбачити еволюцію професійної діяльності ?

Особливість діяльності викладача ВНЗ полягає в тому, що вона є складно організованою і складається з кількох взаємозв'язаних видів, таких як: педагогічна, науково-дослідна, професійна, адміністративно-господарча, управлінська, комерційна і суспільна [1, с. 26]. Однак провідну роль у діяльності викладача відіграє педагогічна діяльність. Російський психолог Кузьміна виділяє 5 рівнів продуктивності педагогічної діяльності:

- репродуктивний, коли педагог вміє розповісти іншим те, що знає сам ;
- адаптивний , при якому він здатний адаптувати свою доповідь до
- вікових і психологічних особливостей аудиторії;
- локально-моделюючий знання студентів, коли педагог володіє стратегією навчання, знаннями, вміннями і навичками по окремим розділам курсу, що дозволяють визначити педагогічну мету, поставити завдання, розробити алгоритм їх вирішення і використовувати педагогічні засоби включення студентів в навчально-пізнавальну діяльність.
- системно-моделюючий знання студентів , коли педагог володіє
- стратегією формування системи знань, умінь і навичок з дисципліни в цілому.
- системно моделюючий діяльність і поведінку студентів, при якому.

Педагог може перетворити свою дисципліну у засіб формування особистості студента, його потреби до самовиховання, самонавчання і саморозвитку [1, с. 27].

Найважливішим принципом навчання є принцип сполучення різних методів і прийомів навчання. І майстерність викладача полягає в тому, щоб вибрати оптимальне сполучення методів і засобів навчання, методичних прийомів, які забезпечують активізацію навчання. Особливої актуальності в навчально-виховному процесі набуває створення розвивальної ситуації. Основним функціональним полем розвивальної ситуації у ВНЗ є аудиторні та практичні заняття, де взаємодіють викладач і студент. Важливо зазначити, що підвищення творчої активності студентів на практичних заняттях може досягатись шляхом організації діалогового навчання, яке має проблемний характер. Основним засобом проблематизації змістовної сторони практичних занять є використання і розв'язання творчих навчально-професійних задач у напружених ситуаціях діяльності підприємств. Саме аналіз і вирішення таких задач (де відтворюються реальні змістовні ситуації діяльності підприємств, банківських установ) дозволяє зробити навчання дійсно глибоким, діалектичним і перетворити його із пасивного засвоєння інформації в активний творчий процес відкриття нового, в спосіб розвитку і саморозвитку його учасників.

Проаналізувавши психолого-педагогічні джерела можна виділити такі шляхи успішної реалізації педагогічної співтворчості викладача і студентів у процесі підготовки майбутніх фахівців :

- оптимальне використання діалогічних форм навчання студентів;
- введення елементів творчого тренінгу у навчання;
- проблемність навчального процесу на основі творчих навчально-професійних завдань;
- застосування групової форми навчання студентів;
- створення психологічної атмосфери взаємної поваги учасників навчального процесу;
- трансформація психологічної позиції викладача: перетворення його з носія інформації на консультанта і організатора процесу навчання;
- зміна орієнтації студента з «учнівства» на «партнерство».

Співпраця педагогів і студентів повинна перерости у співтворчість, яскравим свідченням якої мають бути нові нестандартні підходи до розв'язання навчальних завдань, що диктуються як потребами сьогодення, так і самої особистості.

Література

1. Матушанский Г. У., Цвенгер Ю. В. Основные характеристики психолого-педагогической подготовки и переподготовки преподавателя высшей школы на современном этапе // Психологическая наука и образование. — 2001. — №2. — С. 26–31.

Бондар Т.А., к.е.н., доцент
кафедри бухгалтерського обліку

ЕВРИСТИЧНА БЕСІДА ЯК МЕТОД ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЮЧОГО НАВЧАННЯ

Одним із методів сучасних інноваційних процесів у сфері навчання є метод евристичної бесіди. Цей метод нараховує вже кілька тисячоліть, вперше він увійшов в ужиток як «сократична бесіда», він імені славетного філософа Сократа, що вів зі слухачами філософські бесіди, які мали на меті з'ясування істини не прямим повідомленням, а власним розумом і власними зусиллями слухача.

Евристична бесіда — це метод навчання, при якому студенти у ході бесіди, старанно підготовленої викладачем, власноруч доходять запланованих висновків. Виокремлюють такі головні особливості методу евристичної бесіди: знання не пропонуються у готовому вигляді, а їх треба здобувати самостійно; викладач організовує не повідомлення чи виклад знань, а їх пошук за допомогою різних засобів; студенти самостійно доходять висновків під керівництвом викладача. Від постановки питання викладач, в евристичній бесіді, веде студентів до порівняння і зіставлення, аналізу і синтезу, знаходження правильної відповіді і, нарешті, до встановлення логічних зв'язків, виведення висновків і узагальнень.

У процесі застосування евристичної бесіди викладач уміло поставленими запитаннями спрямовує думку студентів на розуміння ними суті вивчуваного матеріалу. Запитання відіграють роль збудників, словесних подразників думки. В евристичній бесіді можуть застосовуватися запитання різного змісту, а саме: на встановлення причинно-наслідкових та інших зв'язків; на порівняння і протиставлення; спрямовані на проведення аналізу, синтезу, доведення, виведення висновків і узагальнень; спрямовані на використання особистого досвіду, спостережень студентів, виявлення їх ставлення до навколишнього середовища; на відтворення деяких знань студентів, що стають основою для засвоєння нового матеріалу. Переважають в евристичній бесіді запитання, що підводять учнів до розуміння певних закономірностей. Евристична бесіда є двостороннім процесом — у ній активну участь беруть і викладач, і студенти. Тому можна дати студентам запитання для попереднього продумування.

Активізації студентів сприяє бесіда з усією аудиторією, а не індивідуальна, у формі діалогу викладача з небагатьма студентами. Тому викладачу слід звертатися із запитаннями до всіх присутніх студентів, для відповіді на одне й те саме запитання викликати кількох студентів, пропонувати їм доповнювати, виправляти відповіді своїх товаришів, висловлювати свої думки, враження, а також запитувати про те, що їх, зацікавило або виявилось незрозумілим. Разом з тим, бесіда проводитиметься успішно тоді, коли викладач уміло здійснюватиме індивідуальний підхід, розподіляючи запитання залежно від індивідуальних особливостей студентів і їх загальної підготовки.

У бесіді викладачу слід поводитись особливо обережно й тактовно, щоб не придушити активності та інтересу студентів. Неправильну відповідь не відкидати відразу, а поступово логічно доводити її